

Position Paper NVO bij RTG Passend Onderwijs op 16 juni 2015

NVO: Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen
Deelnemer namens de NVO: Marieke Beentjes (NVO orthopedagoog-generalist)

In deze korte position paper beantwoordt de NVO achtereenvolgens de 7 vragen die gesteld zijn door de Tweede Kamer commissie OCW om meer duidelijkheid te verschaffen, aan de hand van de praktijkervaring van NVO orthopedagoog-generalist Marieke Beentjes (mede-eigenaar van BOCS; Begeleiding, Ondersteuning, Coaching en School, te Nieuwegein), over het verloop van passend onderwijs sinds de invoering per 1 augustus 2014. Tijdens het rondetafelgesprek zal Marieke Beentjes enkele opmerkingen hieruit (toe)lichten.

1. Hoe is het eerste jaar passend onderwijs verlopen?

Dit is heel erg wisselend per samenwerkingsverband, en uiteraard zijn er goede voorbeelden en minder goede voorbeelden te noemen. Dit is afhankelijk van vele zaken, maar o.a. van de vraag of een samenwerkingsverband heeft te maken met een vereveningsregio.

2. Wat zijn de knelpunten in het eerste schooljaar passend onderwijs en wat verloopt goed?

De invoering van passend onderwijs en hoe het hiermee verloopt is natuurlijk verschillend per school en per samenwerkingsverband. Sommige scholen werkten al eerder vanuit deze gedachte en voor andere betekende het een hele wijziging. Natuurlijk vergt het organisatieverandering en een culturomslag die niet binnen een jaar afgerond kan zijn. Samen moeten we blijven zoeken en werken aan passende oplossingen. De NVO orthopedagogen, waarvan er vele werkzaam zijn in het onderwijs, dragen hier graag aan bij.

De NVO stond en staat positief tegenover passend onderwijs, omdat we af zijn van de 'rugzakjes' en het gaat om passende begeleiding en ondersteuning ten behoeve van de leerling. Dat is het allerbelangrijkste. Wij hebben wel de volgende *aandachtspunten*.

Veel scholen hebben te weinig stilgestaan bij wat passend onderwijs voor hen betekent. Hierdoor is passend onderwijs vaak nog niet passend en worden er spreekwoordelijk nog te veel 'probleemgevallen' over de schutting gegooid. Zie bijvoorbeeld diverse uitspraken geschillen commissie passend onderwijs: <http://www.onderwijsgeschillen.nl/passend-onderwijs/geschillencommissie-passend-onderwijs/uitspraken/>.

Tijdige signalering door leerkrachten en zo nodig professionals gebeurt nog te weinig. Leerkrachten zouden dan ook ondersteund moeten worden door bijvoorbeeld een (ortho)pedagoog. Zij kunnen die ook begeleiden in het omgaan met verschillen en het creëren van een goed pedagogisch leerklimaat. Door het zetten van deze stap zou er preventiever de juiste begeleiding dan wel behandeling kunnen plaatsvinden.

Leerlingen zitten nog te vaak op een verkeerde plek en blijven regelmatig te lang zitten. Mede vanwege een prikkel omdat sommige kinderen geld opleveren. Dit geldt bijvoorbeeld voor onderwijs aan vluchtelingenkinderen. In een uiterst geval, wat echt gebeurd is, geven deze vluchtelingenkinderen ingezet om plantjes water te geven. Een schrijnend voorbeeld natuurlijk, waarbij op geen enkele manier sprake is van het bieden van passend onderwijs.

Tegelijkertijd houden veel scholen soms angstvallig hun hand op de knip en zijn terughoudend bij het inroepen van expertise omdat dit geld kost. Zoveel mogelijk moet intern worden opgelost. Enerzijds is dat een mooie gedachte, anderzijds zorgwekkend wanneer niet die expertise wordt ingezet die eigenlijk nodig is. Korte termijn denken, en niet het belang van het kind, staat helaas soms voorop.

Probleemgedrag wordt te weinig aangepakt, anderzijds wordt er te veel behandeld zonder dat daar een juiste analyse is gemaakt door voldoende vakbekwame professionals. Aandachtspunten zouden meer met elkaar en mogelijk landelijk met elkaar gedeeld moeten worden.

3. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de organisatie van de samenwerkingsverbanden?

Samenwerkingsverbanden zijn op zoek naar monitoring van de aanvragen voor ontwikkelingsperspectief en toelaatbaarheidsverklaringen voor SO en SBO. Mogelijk kan de Rijksoverheid het initiatief hiertoe nemen om dit landelijk in beeld te brengen. Dit sluit aan op één van de conclusies uit de zevende voortgangsrapportage passend onderwijs die 12 juni jl. naar de Kamer is verzonden.

Intern begeleiders (IB'ers) zoeken duidelijkheid over arrangementen/ondersteuningsaanvragen en zorg vanuit gemeenten. Hier ligt een rol voor samenwerkingsverbanden om dit te verduidelijken.

Scholen blijken soms in hun ondersteuningsplannen passages te hebben opgenomen over het uitsluiten van bepaalde categorieën leerlingen die wettelijk niet gepast zijn (of niet toelaatbaar).

4. Wat is de stand van zaken met betrekking tot administratieve lasten?

Juist met de invoering van passend onderwijs werd een vermindering van bureaucratie genoemd. Doordat er minder gewerkt zou worden met indicatiestellingcommissies voor begeleiding of permanente commissies leerlingenzorg. Het lijkt er nu op, om grip te houden op budgetten, dat dit toch gewoon weer opnieuw begint. Dit moet een belangrijk aandachtspunt zijn in de doorontwikkeling van passend onderwijs.

5. Welke knelpunten zijn er in de financiering van expertise en begeleiding?

Met het wegvallen van de landelijke indicatiestelling wilden we het labelen van kinderen verminderen. Zonder dat een kind een label krijgt, zou hulp geboden moeten kunnen worden. Praktijk is echter nog te vaak, dat vanwege de financiering, op sommige scholen de helft van de leerlingen een dyslexieverklaring heeft. De Onderwijsinspectie heeft hier al meerdere keren op gewezen, maar dit is nog niet opgelost.

Het is van belang om als professional na te denken over de grenzen van je eigen expertise, maak je gebruik van bestaande expertisecentra of vind je het wiel zelf uit en zet je zelf iets soortgelijks op. Zowel samenwerkingsverbanden, scholen als professionals zouden gezamenlijk naar de kansen en mogelijkheden moeten kijken om elkaar (beter) te vinden. Dit wordt ook onderschreven in de zevende voortgangsrapportage passend onderwijs.

6. Waarom zijn er nog steeds veel thuiszitters en hoe kan iedere leerling een passende plek in het onderwijs krijgen?

Het is mooi om te lezen in de zevende voortgangsrapportage passend onderwijs dat thuiszittende leerlingen beter in beeld zijn en dat doorzettingsmacht gebruikt wordt. Een passende plek voor ieder kind moet het uitgangspunt zijn, waarbij ouders betrokken worden in de ontwikkeling van hun kind..

Scholen (PO en VO) richten zich regelmatig op de problemen van een leerling en kijken niet naar de mogelijkheden. Ze leggen voornamelijk het 'probleem' bij de leerling en niet bij de school zelf. Deskundigheidsbevordering is hierbij van wezenlijk belang, evenals een visie op managementniveau hoe dit te verbeteren.

Scholen vragen relatief laat om externe ondersteuning, deze ondersteuning hoeft niet perse zwaar te zijn. Een vraag om mee te kijken is een belangrijke eerste stap die gezet moet worden t.b.v. passend onderwijs.

7. Welke verbeteringen zijn in het nieuwe schooljaar nodig?

Met pedagogische expertise en professionals om dit te organiseren, kunnen het management en leerkrachten ondersteund worden om passend onderwijs te verbeteren, o.a. wanneer het gaat om het ontwikkelingsperspectief, een goede analyse van wat kinderen nodig hebben om (weer) optimaal te kunnen functioneren en aandacht voor de ketenrelaties en aanpalende domeinen die van belang zijn, zoals de jeugdhulp (concreet: relatie met wijkteam, CJG, maatschappelijk werker, etc.).

In een vroeg stadium zouden multidisciplinair overleggen moeten plaatsvinden zodat alle mensen die belang hebben rondom het passend onderwijs vraagstuk van het betreffende kind, al aan tafel zitten, betrokken worden en in gezamenlijkheid naar passende oplossingen zoeken.

Problemen in de praktijk zitten regelmatig in (tijdig) verdelen van budgetten die bij de samenwerkingsverbanden liggen en hoe deze toegekend worden aan scholen.

Zoals eerder gezegd, scholen houden regelmatig (misschien begrijpelijk ook) de hand op de knip en expertise wordt nog te vaak niet samenwerkingsverband overstijgend ingezet.